

TÉMA 1: Úvod do problematiky

Film a hudba představují dvě vzájemně se ovlivňující oblasti lidské tvůrčí činnosti. I když můžeme zároveň hovořit o dvou různých způsobech uměleckého vyjadřování, právě ucelený audiovizuální charakter filmových produktů vystupuje jako standard dnešní kinematografické produkce.

Důvod, proč se zabývat filmovou hudbou, tkví především ve skutečnosti, že film má ze všech druhů umění potenciálně největší vliv na vkus širokých vrstev populace. K tomu pak logicky dopomáhá i použitý hudební doprovod. S ním se dnes dostáváme do styku jak v prostředí kinosálů, tak při domácím, soukromém promítání. Hudba jako součást audiovizuálních děl prostupuje takřka všemi oblastmi televizní produkce, včetně zpravodajství a reklamy, a zasahuje významně i do světa internetu. Kromě toho je také nedílnou součástí počítačových her a jiných produktů zábavního průmyslu.

Atraktivita filmové hudby a filmového umění obecně se zvyšuje také snahami o obnovení původní promítací praxe, kdy je film doprovázen živou hudbou (→ Téma 2). Ačkoli se živá hudební produkce týkala zejména němých snímků, jsou dnes uváděny filmy prakticky všech druhů a období. Řeč je například o koncertním provedení filmové hudby Bernarda Herrmanna ke slavnému hororu *Psycho* Alfreda Hitchcocka, a to Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK v roce 2015. V podobném duchu probíhalo promítání němého filmu Carla Theodora Dreyera *Utrpení Panny orleánské* s živým orchestrálním doprovodem v podání Filharmonie Brno v roce 2016. Tentokrát ovšem byla původní hudba tohoto snímku nahrazena hudbou nově zkomponovanou. Programy se však postupně plní i novějšími filmovými tituly – *Star Wars: Epizoda 4 – Nová naděje* v pražské O2 Areně v roce 2018 nebo série filmů Stevena Spielberga v rámci pražských abonentních koncertů a festivalů v roce 2019.

Do styku s filmovou hudbou se člověk nedostává pouze v její přirozené podobě v rámci jiného média. Dnes se totiž díla filmových skladatelů provádějí více než kdy dříve na koncertních pódiiích a přebírají tak poněkud uměle roli koncertního umění. K vyslechnutí jsou nejčastěji díla Johna Williamse, Ennia Morriconeho, Hanse Zimmera či Jamese Hornera. Řada žijících autorů v poslední době organizuje koncertní turné, na kterém se ujímají postu dirigenta nebo interpreta. V návaznosti na větší propagaci děl filmové hudby vznikají také nesčetné notové antologie v různých nástrojových úpravách a stupních hráčské náročnosti.

Jsou také organizovány festivaly filmové hudby. Kromě v zahraničí poměrně známých koncertních pásem, z nichž jmenujme například Hollywood in Vienna nebo již ukončený výroční

event The Art of the Score: Film Week at the Philharmonic pořádaný newyorskou filharmonií, je na naší domácí půdě pořádán Festival filmové hudby (Film Music Prague), dále festival Soundtrack Poděbrady a Prague Proms, kde je filmová hudba pravidelně na programu. Obvykle jsou na tyto události zvány významné osobnosti české i světové hudebně-filmové scény.

Mezi domácími profesionálními tělesy, která svůj repertoár staví na filmové hudbě, můžeme jmenovat například Filmovou filharmonii, Prague Film Orchestra nebo Moravia Brass Band.

Spolu s rostoucím zájmem o filmovou hudbu je třeba dbát na seznámení zájemců s tím, jakým zákonitostem hudba ve filmu podléhá a jak k ní kriticky přistupovat a být tak schopen objektivního posouzení jejích kvalit. Týká se to především školního prostředí a vzdělávání, které má na formování postojů a názorů společnosti prvořadý vliv.

V návaznosti na výše uvedené informace je filmová hudba mnohdy brána jako autonomní oblast tvorby, mělo by se k ní ale vždy přistupovat v návaznosti na její původní funkci v rámci filmu.

V následujících tematických oddílech budou prezentovány nejdůležitější aspekty filmové hudby, které nestojí pouze na dějinném základě nebo technických zákonitostech filmového díla, ale pronikají také do sfér psychologie, sémiotiky či estetiky. V celkovém vyznění filmu totiž mohou hrát důležitější roli než ryze hudební či obrazové složky. Toto pojetí filmové hudby by mělo vést ke komplexnímu pochopení filmové hudby a otevřít nezasvěceným jedincům pomyslné dveře k jejímu lepšímu hodnocení. Filmové umění je totiž vzhledem ke své široké působnosti a zpravidla komerčnímu zacílení náchylnější ke vzniku produktů zpochybnitelné kvality.